

Eten als bij mamma

Een pizza margherita, gearneerd met basilicumblaadjes en sissend uit de oven – wie kan daar weerstand aan bieden?

Verse, hoogwaardige ingrediënten en recepten die van generatie op generatie worden doorgegeven, maken de Italiaanse keuken tot een van de beste ter wereld. Of het nu gaat om pasta, pizza of een mals gestoofde ossobuco – hier proef je de liefde voor eten in elke hap, of het nu tijdens een avondje uit met vrienden is in een ristorante is of bij mamma thuis.

Italiaanse pasta is er in talloze vormen en maten: van fijne spaghetti tot brede pappardelle en spiraalvormige fusilli. Waren er vroeger strikte regels over welke saus bij welke pastavorm moest worden geserveerd, tegenwoordig zijn de combinatiemogelijkheden aan minder strenge regels gebonden

Van een pittige espresso in de ochtend tot een sprankelende Aperol Spritz in de avond: Italië's veelzijdige drankcultuur verrijkt elk uur van de dag met een passend genietmoment

De Piazza Garibaldi, het hoofdplein van Massa Marittima, heeft met zijn onregelmatige vorm nog steeds een middeleeuwse uitstraling en vormde eeuwen geleden al het geestelijke en wereldlijke centrum van de stad

01 Rome (Roma)

De 'Eeuwige Stad' – vol unieke kunstschatten en architectuurmonumenten uit alle eeuwen, centrum van de katholieke wereld en tegelijkertijd uiterst levendige hoofdstad van Italië – moet je gewoon gezien hebben om de Europese cultuurgeschiedenis te kunnen doorgronden. De stad aan de Tiber – gebouwd op zeven heuvels – kan terugkijken op een lange en bewogen geschiedenis, die in de stadswijken, op de pleinen, in de straten, de gebouwen en de kunstschatten sporen uit alle denkbare stijlperiodes en kunststromingen heeft nagelaten. Tegenwoordig kun je in de huizenzee de zeven heuvels uit de oudheid niet meer allemaal onderscheiden, maar vanaf de Piazza del Quirinale op de Quirinaal, de hoogste van de zeven, heb je een prachtig uitzicht op de stad.

Rome's traditionele stichtingsjaar is 753 v.Chr., maar de eerste sporen van bewoning zijn duidelijk ouder. Bessend was het jaar 509 v.Chr., toen het tijdperk van de Romeinse Republiek begon, een tijdperk dat vooral was gericht op expansie. Rome groeide eerst uit tot heerseres over het Middellandse Zeegebied en uiteindelijk, in de keizertijd, tot heerseres over de toen bekende wereld. Na de val van het Romeinse Rijk begon in de middeleeuwen het tijdperk van de pausen – dit keer was Rome vooral een geestelijk centrum. Politieke betekenis kreeg de stad pas weer na de Italiaanse eenwording in de 19e eeuw, toen Rome de hoofdstad werd van het koninkrijk Italië.

Tot de bezienswaardigheden die je absoluut gezien moet hebben en die bewaard zijn gebleven uit het oude Rome behoren het Forum Romanum, het hart van de antieke stad, het Colosseum met zijn door vier galerijen omgeven arena en het Pantheon, het best bewaarde voorbeeld van Romeinse architectuur. In Vaticaanstad zijn dat de Sint-Pieter, de monumentale koepelkerk in renaissancestijl, de Vaticaanse Musea met de grootste kunst-

verzameling ter wereld, de Sixtijnse Kapel en de buiten het Vaticaan gelegen kerk Santa Maria Maggiore met haar 5e-eeuwse mozaïeken. Als je een wandeling in het groen wilt combineren met genieten van kunst moet je naar de Villa Borghese met de Galleria Borghese. Verbonden met dit park is de Villa Giulia, ooit pauselijke zomerresidentie, nu Etruskisch museum. Populaire trefpunten in de stad zijn het barokke plein Piazza Navona, de barokke fontein Fontana di Trevi en de de Spaanse Trappen. Een uitstapje naar de rand van de stad voert je naar de Via Appia Antica met de Catacomben van Calixtus en van Sebastianus. Vroeger heette de Porta San Sebastiano Porta Appia, want deze stadspoort markeerde in de oudheid het begin van de Via Appia. In de omgeving ervan liggen onder andere de Tombe van de Scipiones, de beroemde Marstempel en het grafmonument van Cecilia Metella aan de door cipressen geflankeerde weg naar Frascati.

02 Frascati

Het circa 20 km ten zuidoosten van Rome gelegen Frascati is beroemd om de fraaie ligging, de vele patriciërsvilla's (zoals de Villa Aldobrandini), de uitstekende witte wijn en de *porchetta*, krokant speenvarken van de grill. Dat alles sprak ook de pausen wel aan, en Frascati was voor de verhuizing naar Castel Gandolfo lange tijd hun zomerresidentie. Zo'n 5 km ten oosten van

Boven: op elk moment van de dag schitterend om te zien: de beroemde, in 1626 gewijde Sint-Pieter

Midden: een geliefd ontmoetingspunt in Rome zijn de Spaanse Trappen, die hun naam danken aan de nabijgelegen Spaanse ambassade bij de Heilige Stoel

Onder: Rome's trendy uitgaanswijk Trastevere ligt, zoals de naam al zegt, aan de overkant van de Tiber

AREA SOSTA CAMPER 'ROMAE', ROME

Een schoonheidsprijs zal deze camperplaats nooit winnen en idyllisch kun je de ligging naast een tankstation en aan een vierbaansweg niet noemen. Toch is die ligging wel praktisch voor een bezoek aan de binnenstad. Deze camperplaats is omheind en bewaakt en het dichtstbijzijnde metrostation ligt op enkele minuten lopen. De koelkast in de camper kan tijdens het bezoeken van het Colosseum en het Vaticaan gewoon aan blijven, want alle 35 plaatsen hebben een stroomaansluiting. En de noodzakelijke campervoorzieningen zijn er ook.

Via dell'Arco di Travertino 5, 00178 Rome, GPS: 41.89332, 12.48293

PARCHEGGIO STAZIONE, FRASCATI

Op deze betaalde parkeerplaats bij het station is het verbazingwekkend rustig. Campervoorzieningen zijn hier niet, maar je zit hier ongeveer 500 m van het centrum van Frascati en dankzij de goede treinverbinding zou je bovendien kunnen overwegen van hieruit Rome te bezoeken.

Via A. Mancini, 00044 Frascati, GPS: 41.80664, 12.67664

VILLA PRIMAVERA, LATINA

Dit is een zeer comfortabele camperplaats met campervoorzieningen, stroomaansluitingen, zwembad, solarium en barbecue. Hij ligt 8 km buiten Latina in een zeer rustige landelijke omgeving. Het is hiervandaan naar het strand ongeveer 6 km.

Strada Isonzo km 5,200, 04100 Latina, villaprimaveralatina.it, GPS: 41.415348, 12.920265

CAMPING VILLAGE SETTEBELLO, FONDI

Deze camping ligt tussen Terracina en Gaeta. Wat betreft comfort, voorzieningen en ligging laat hij niets te wensen over. Je staat hier in de schaduw van pijnbomen, steeneiken of eucalyptusbomen op slechts weinige meters van het strand. Geopend van eind april tot eind oktober.

Lido di Via Flacca 3102, 04022 Fondi, settebellocamping.com, GPS: 41.35729, 13.43003

AREA SOSTA CAMPER FEUDO DI SAN MARTINO, CASERTA

Op slechts 500 m van het Palazzo Reale en het centrum van Caserta is deze betaalde camperplaats verbazingwekkend rustig gelegen. Hij is omheind en voorzien van videobewaking. Alle campervoorzieningen zijn hier voorhanden, en er zijn stroomaansluitingen voor zestig campers. Het hele jaar geopend.

Via Feudo di S. Martino 5, 81100 Caserta, sostacampercaserta.it, GPS: 41.06484, 14.32892

TUSSENSTOP

Palermo's markten

Op de Ballaròmarkt in de historische wijk Albergheria bevind je je in de 'buik van Palermo'. Het is de levendigste markt van de stad en een van de oudste van Europa. De geschiedenis ervan gaat terug tot de middeleeuwen. Al in de 10e eeuw, ten tijde van de Arabische overheersing, diende het als overslagplaats voor specerijen, fruit, groenten en exotische waren. De naam 'Ballarò' is waarschijnlijk afkomstig van een Arabisch dorp in de buurt van Monreale, waar veel handelaren vandaan kwamen. Tot op de dag van vandaag heeft de markt zijn multiculturele karakter behouden: Siciliaanse tradities worden hier gecombineerd met invloeden uit Noord-Afrika, het Midden-Oosten en Zuid-Italië. Op de Mercato del Capo, de tweede grote straatmarkt van Palermo, rijgen zich op slechts enkele meters van het Teatro Massimo talrijke kraampjes aaneen met verse levensmiddelen en delicatessen. Deze markt is iets kleiner dan de Mercato di Ballarò, maar biedt dezelfde, voor Palermo karakteristieke marktsfeer. Van de legendarische Vucciria-markt, ooit begonnen als een vleesmarkt, in de gelijknamige wijk is niet veel meer over. Het is tegenwoordig een populaire uitgaanslocatie, waar vooral jongeren en toeristen 's avonds naartoe komen om zich tegoed te doen aan het Palermitaanse streetfood met een drankje erbij.

Enkele ervan zijn te bezichtigen, zoals de om de groteske beeldhouwdecoratie bekende Villa Palagonia.

Van Bagheria is het nog 14 km naar Palermo.

05 Palermo

De hoofdstad van Sicilië was tijdens de Eerste Punische Oorlog het belangrijkste steunpunt van de Carthaagse vloot en beleefde in later eeuwen onder Arabieren, Normandiërs en Hohenstaufen een ongekende culturele bloei. Uit al deze tijdperken is een immense schat aan monumentale bouwwerken bewaard gebleven. In de oude binnenstad staan Byzantijnse kerken naast moskeeën, en Catalaans-gotische en barokke paleizen naast classicistische theaters en Arabische lustsloten. Topbezienswaardigheden zijn de enorme kathedraal en het paleis van de Normandiërs met de met mozaïeken gedecoreerde Cappella Palatina. Ook bezienswaardig zijn de kerken San Cataldo, La Martorana, San Giovanni degli Eremiti, het paleis La Zisa, het Teatro Massimo, de catacomben van het kapucijnenklooster en het archeologisch museum. Was Palermo 200 jaar geleden nog een van de prachtigste residentiesteden van Europa, na de Tweede Wereldoorlog leek het aan verval prijsgegeven. In de jaren 90 van de vorige eeuw wist het zich te ontdoen van het maffiastigma en sindsdien is er drijftig gerestaureerd. Een mooi bewijs daarvan zijn de kleurrijke, exotische markten (zie links) en de flaneerstraten en -pleinen.

06 Monreale

Een bezoek aan Palermo is ondenkbaar zonder de klim naar het 8 km ten zuidwesten van de stad gelegen Monreale. Vanaf de hellingen van de Monte Caputo heb je een fraai uitzicht op de Conca d'Oro (Gouden Schelp), de vlakte waarin Palermo zich uitstrekt aan zee. Dé bezienswaardigheid van Monreale is de beroemde kathedraal. In 1172 stichtte de Normandische koning Willem II op de Monte Reale (Konink-

lijke Berg) een benedictijnenabdij, waaromheen al spoedig een stadje ontstond. Ook liet de koning een domkerk bouwen – een driebeukige basiliek die de triomf van het christendom over de islam moest symboliseren. Het is met een lengte van 102 m en een breedte van 40 m de grootste kerk van Sicilië. Bijzonder is de bronzen deur uit 1185 aan de westzijde. Binnen scheiden achttien antieke zuilen het schip van de zijbeuken. Maar de grootste schat zijn de unieke mozaïeken, die over een oppervlakte van 6300 m² in een weergaloze pracht Bijbelse verhalen vertellen. Bezienswaardig is ook de kruisgang met fraai bewerkte tweelingzuiltjes.

Via de SS113 rijd je het binnenland in naar Segesta.

07 Segesta

In dit tegenwoordig onbewoonde heuvelland woonden in de oudheid de Elymniërs, een volk dat afstamde van immigranten uit Troje. Van hun stad resteren een majestueuze, maar nooit afgebouwde Dorische tempel en een prachtig gelegen amfitheater.

08 Trapani

Deze op een landtong gelegen provinciehoofdstad vormt het westelijke eindpunt van de SS113. Drepanon, zoals Trapani's voorganger uit de oudheid heette, was in die tijd een belangrijke vlootbasis voor de Carthagers en de Romeinen. In de tijd van de Normandiërs en de Hohenstaufen beleefde de stad een grote bloei als religieuze vrijplaats en belangrijke handelshaven voor zout,

Boven: het interieur van de kathedraal van Monreale overweldigd met schitterende mozaïeken

Midden en onder: op een lage heuvel in Palermo staat het Palazzo dei Normanni. In de straatjes aan de voet ervan strekt zich de Mercato di Ballarò uit

